שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר. פירש בקונטרס דאי הא מצטמק ורע לו מאי אתא לאשמעינן וקשה לר"י הא איכא דאיכא מדרבי מאיר ורבי יהודה דאסרי[א] בשאינה גרופה אפילו חמין דמצטמק ורע להם ועוד קשה כיון דהשתא ס"ד דמשום דהובערה הדרא למילתא קמייתא כי משני שאני הכא דקטמה מאי פריך מאי לימרא הא איכא טופח ולאפוקי ממאי דס"ד מעיקרא ונראה לר"י[ב] דהשתא ס"ד דלא חשיבא קטומה כלל משום דהובערה ואשמעינן דהדרא למילתא קמייתא דאי חשיבא קטומה אמאי נקט ביאשל כל צרכו אפי' לא ביאשל כל צרכו שרי דאפילו רבי מאיר דתמיר מכולהו תנאי שרי בחמין שלא הוחמו כל צרכן כדפירשנו לעיל דסתם חמין ותבשיל הוי שלא הוחמו כל צורכן[ג] ופריך שמע מינה מצטמק ויפה לו מותר דהא סתם תבשיל אמר לקמן[ד] דמצטמק ויפה לו הוא ומשני שאני הכא דקטמה פירוש ומשיבא לגמרי קטומה וה"ה אפילו לא ביאשל כל צרכו שרי והא דנקט ביאשל כל צרכו לאשמעינן[ה] דאי לאו קטומה אפילו ביאשל כל צרכו אסור משום דמצטמק ויפה לו הוא ופריך אי הכי מאי לימרא אף על גב דאשמעינן דאי לא קטומה אסור מ"מ מדנקט למילתיה בלשון היתר[ו] משמע דהמיתא אתי לאורויי לן[ז] ואף על גב דאשמעינן דלא הדרא למילתא קמייתא נראה לו דהא לא איצטריך לאשמעינן דסברא הוא דלא הדרא למילתא קמייתא ואף על גב דמעיקרא הוה בעי למימר דהדרא למילתא קמייתא[ח] לאו משום דסברא הוא לומר כן[ט] אלא משום דנקט במלתיה ביאשל כל צרכו היה ר"ל כן כדפרישית ומשני דמכל מקום אצטריך דמהו דתימא כו'[יא] ועוד יש לומר שאני הכא דקטמה דלאו לגמרי מהניא קטימה[יב] אלא דוקא משום דביאשל כל צרכו אבל לא ביאשל כל צרכו אסור משום דהובערה[יג] והשתא אתי שפיר הא דנקט הכא קטומה והובערה[יד] ולעיל נקט ומתלבנה לגמרי בקטומה[טו] ופריך מ"ה מאי לימרא דהא אלאו מילתיה מסברא ה"א דלא הדרא למילתא קמייתא כמו בתלבנה ושרי ואפי' לא ביאשל כל צרכו ובלשון איסור ה"ל לאשמעינן[טז] ולא בלשון היתר ומשני הובערה איצטריך ליה[יז] ואי לאו מילתיה לא היה פשוט היתר אלא הוה ס"ד לימרא דהדרא למילתא קמייתא

אמר רב ששת אמר ר' יוחנן כירה שהסיקוה בגפת ובעצים משהין עליה תבשיל שלא ביאשל כל צרכו כו'. פסק רש"י דהלכה כרב ששת אמר ר' יוחנן דרבא דאמר תרוייהו תנאי קגירא ליה כוותיה וכן פסק רש"י דסתם מתניתין דפרק קמא (דף יט:) כתנאי ומותר להשהות אפי' באינה גרופה אבל להחזיר ולאי אסור אא"כ גרוף וקטוס ואפי' ב)ביאשל כל צרכו כדפי' לעיל: **דיוקא דמתני' קמ"ל.** פי' רש"י דקמ"ל דקמנו פניה שפיר דמי ואין נראה דדיוק פשוט הוא דהא כיון דתנא עד שיקרמו פניה ממילא שמעינן דקרמו פניה שרי ונראה לפרש דדיוקא דמתניתין דכירה אתא לאשמעינן דהכי קתני: **מהו** להשהות תנן וחסורי מחסרא ומתני' לגמרי אם אינה גרופה אבל לא ביאשל כל צרכו אבל אם אינה גרופה אבל ביאשל כל צרכו אבל אם אינה גרופה אבל ביאשל כל צרכו אבל אם אינה גרופה אבל

שכח קדרה. אליבא מאן דאסר: **המבשל בשבת.** משנה היא: **ולא שנא.** אבל האי דשכח קדרה לא שנא בין שוגג למזיד והכי דרש להו סתמא ולא פירש אי אשוגג מדמה לה ומותר לאוכלה אי אמזיד מדמה לה ואסור: **במזיד נמי.** אם השהה על גבי כירה מבעוד יום יאכל: **דלא אפי' לאיערומי.** ולעשות מזיד ולומר שוגג הייתי דלא נחשדו ישראל על השבתות: **דאפי' לאיערומי.** דליסור דרבנן הוא וקילא ליה ואפי' לשהויי מזיד ויאמר שכחתי: **מיפיבי שכח קדירה בו' בשוגג.** כגון אפי' דשכח יאכל בשבת: **במזיד.** דלא שכח אלא הניח לא יאכל: **ובשר ערוף.** דגלי דעתיה דלא לאוכרחים קבעי לה: **וכל המצטמק ויפה לו.** כלומר וכן כל שאר המצטמק ויפה להם אסור לאוכלן אם השהן מזיד: **קפני מיפה.** בשלא ביטל כל צרכו דיש חילוק בין שוגג למזיד במשהה. קשיא בין לרבה ורב יוסף דשרו מזיד בין לרב נחמן דאסר שוגג: **בשלמא לרב נחמן.** מצי לתרוצי כי תניא ההיא דשוגג יאכל לפני גזירה דאמריגן לקמן דגזרו על השומכין וכי איתמר דר' חייא בר אבא דתרוצא דשוגג אליבא דרב יוסף: **אלא דרבה ורב יוסף.** דאמרי אליבא דר' חייא בר אבא דתניא בין במזיד: **אי קודם גזירה.** אתמר דר' חייא: **קשיא מיפה מזיד.** דהכא תניא במזיד ולא יאכל: **ואי לאחר גזירה קשיא נמי שוגג.** דאפי' שוגג ה"ל למיסר דאילו מתני' קודם גזירה נשנית: **המבשל בשבת.** בידים דאיכא מיונא דאורייתא: **וה"ה לשוהה.** דהמשהה נמי מבעוד יום אם שכח בשוגג יאכל ואם במזיד המשהה לא יאכל כאילו בשלה בידים בשבת: **קשיא דר' אחיי אדר' אחיי.** דתניא לעיל בריש פירקין [לג.] לר' אחיי אליבא דב"ה חמין אבל לא תבשיל וכאן שרי חמין ותבשיל שבישל כל צרכו: **וקשיא דר' יהודה אדר' יהודה.** דהתם א"ר יהודה חמין ותבשיל והכא אסר תבשיל שבישל כל צרכו: **פא לבתחלה.** משנה קמייתא לשהות לכתחלה קמייתי והך בהשהה כבר קאמר למותר לאוכלה: **לאן בגרופה וקטומה.** ההיא דלעיל איירי בגרופה וקטומה דלקתני בה משהין על גבי גרופה וקטומה ואין משהין על שאינה גרופה ומה הן משהין על הגרופה שהתרנו לשהות ר"מ אומר כו' אלכך אפי' לכתחלה שרי ר' יהודה והכא בשאינה גרופה הלכך דיעבד אסר: **עבר ושהה כמוזד מאי.** מותר לאוכלה או לא: **חמין לא אסר.** דמצטמק ורע לו: **ביליס אסר.** דמצטמק ויפה לו: **מאי לאו לאוסו שבת.** אסרן עליהן באכילה: **לא לשבת הבאה.** אסר להן עכשיו אלא לעשות כן לשבת הבאה אבל באכילה שרו: **מכלל דביליס מצומקות הוי.** בעיא היא: **והביאו לפניו.** בחול: **לעווזדין.** שנצטמקו עד שנעשו דקות כעווזדין קורמ"ש בלע"ז. ומדאמר ואכלנו הרבה מכלל דיפה להן: מחזירין

שכח קדרה על גבי כירה ובישלה בשבת מהו. אע"ג דקיי"ל כתנאי[א] הכא בעי בדלא בטיל כמאכל בן דרוסקי דמודה ביה תנאי אי נמי בעי אפי' בקידרא חייתא והא דתרינן בפ"ק (דף יח: וסס) קידרא חייתא היינו דוקא[ב] בתנור שחומו רב דבלא חימוי יתבשל עד למחר אבל כירה דשלינו בה חוירא[ג] אסור דאיכא למיחש שמא יחתה: **אבל האי דלא קעביד מעשה במזיד נמי יאכל.** תימה דהא אמר בפ"ק (שם) לא תמלא אסה קדרה עסקיות כו' ואם נתנה למולאי שבת אסרין בכדי שיעשו וי"ל דבלאו הכי פריך שפיר מברייתא דמייתי:

בשלמא לרב נחמן בר יצחק כאן קודם גזירה כו'. תימה לר"י ז) לימא תרוייהו קודם גזירה והא דשרי בברייתא שוגג היינו בבטיל[ד] כמאכל בן דרוסקי ורב נחמן[ה] אייתי בדלא בטיל כמאכל בן דרוסקי כדפי' ותירץ ר"ת דבישלה בשבת משמע שלא היתה קודם לכן כלל מבוטלת ולא בעי למימר נמי דרב נחמן סבר כר' יהודה דאסר תבשיל אפי' ביטל כל צרכו וכ"ש לא אייתי אלא בשל משום דהילמא ר' יהודה לא אייתי אלא במזיד אבל בשוגג מודה לר"מ דשרי אפי' לא ביטל כל צרכו:

קשיא דר' מאיר אדר' מאיר. כאן משמע דסתם חמין ותבשיל הוי נמי מבוטל כל צרכו[ו] דאי לאו הכי לא הוה פריך מידי[ז] ורבשב"מ אומר[ח] דאפי' אי סתם חמין ותבשיל הוי בלא בטיל כל צרכו פריך שפיר דהא בהיא גרופה משמע בברייתא דלעיל דאין משהין כלל אפי' ביטל כל צרכו דאי הוה שרי ביטל כל צרכו ה"ל לפרש מה הן משהין בהיא גרופה כדמפרש[ט] אגרופה[י] והכא שרי ר"מ ביטל כל צרכו אפי' בהיא גרופה[יא] מ"מ נראה דסתם חמין ותבשיל הוי נמי בבטיל כל צרכו מדפשיטא ליה לתלמודא דמאן דאסר לאחזיר אסר אפי' ביטל כל צרכו כדמוכח גבי ואף ר' אושעיא סבר כו'[יב]:

הא לכתחלה הא דיעבד. לא סגי בהאי טיעוא[יג] דהא לעיל שרי ר' מאיר סתם חמין דהויא אפי' לא הוחמו כל צורכן אפי' לכתחלה והכא אסר[יד] חמין שלא הוחמו כל צורכן אפי' דיעבד אלא צריך לשנויי כדמשני אקשיא דר' יהודה אדר' יהודה הא בגרופה וקטומה הא בשאינה גרופה[טו] ואדרבי יהודה נמי צריך לשנויא[טז] (להכא) דהא לכתחלה הא דיעבד[יז] דהא בשאינה גרופה אסר לעיל אפי' חמין שנתבשל כל צרכו והכא שרי[יח] אלא דאיכא לשנויי הא לכתחלה הא דיעבד[יט]:

עבר ושהה מאי. בדלא בטיל כמאכל בן דרוסקי ליכא לאוקמי דהא כבר פשט לעיל לאיקורא כרב נחמן בר יצחק[כ] ונראה לר"י דמבעיא ליה בבטיל ובשוגג[כא] ואליבא דר' יהודה[כב] אע"ג דאין הלכה כר' יהודה[כג] אי אסר מצטמק ויפה לו דוקא במזיד[כד] או דילמא אפי' בשוגג ומייתי ראיה ממעשה דר' יוסי דאסר[כה] ומשמע ליה דאפי' בשוגג היה מדקתאמר ונשתהו ולא קאמר ושיהו ומיהו לשון עבר ושהה משמע במזיד כמו עברה ולשה דפסחים (דף מב.) ואומר רשב"ם דקודם גזירה בעו דאחר גזירה פשיטא דאסור בשוגג כמו מזיד: **לא לשבת הבאה.** כולה קושיא בשאינה גרופה דבגרופה ליכא שום אמורא דאסר כדפרישית לעיל דאסר לעיל מצטמק ויפה לו: אפילו

שכח קדרה. אליבא מאן דאסר: **המבשל בשבת.** משנה היא: **ולא שנא.** אבל האי דשכח קדרה לא שנא בין שוגג למזיד והכי דרש להו סתמא ולא פירש אי אשוגג מדמה לה ומותר לאוכלה אי אמזיד מדמה לה ואסור: **במזיד נמי.** אם השהה על גבי כירה מבעוד יום יאכל: **דלא אפי' לאיערומי.** ולעשות מזיד ולומר שוגג הייתי דלא נחשדו ישראל על השבתות: **דאפי' לאיערומי.** דליסור דרבנן הוא וקילא ליה ואפי' לשהויי מזיד ויאמר שכחתי: **מיפיבי שכח קדרה בו' בשוגג.** כגון אפי' דשכח יאכל בשבת: **במזיד.** דלא שכח אלא הניח לא יאכל: **ובשר ערוף.** דגלי דעתיה דלא לאוכרחים קבעי לה: **וכל המצטמק ויפה לו.** כלומר וכן כל שאר המצטמק ויפה להם אסור לאוכלן אם השהן מזיד: **קפני מיפה.** בשלא ביטל כל צרכו דיש חילוק בין שוגג למזיד במשהה. קשיא בין לרבה ורב יוסף דשרו מזיד בין לרב נחמן דאסר שוגג: **בשלמא לרב נחמן.** מצי לתרוצי כי תניא ההיא דשוגג יאכל לפני גזירה דאמריגן לקמן דגזרו על השומכין וכי איתמר דר' חייא בר אבא דתרוצא דשוגג אליבא דרב יוסף: **אלא דרבה ורב יוסף.** דאמרי אליבא דר' חייא בר אבא דתניא בין במזיד: **אי קודם גזירה.** אתמר דר' חייא: **קשיא מיפה מזיד.** דהכא תניא במזיד לא יאכל: **ואי לאחר גזירה קשיא נמי שוגג.** דאפי' שוגג ה"ל למיסר דאילו מתני' קודם גזירה נשנית: **המבשל בשבת.** בידים דאיכא מיונא דאורייתא: **וה"ה לשוהה.** דהמשהה נמי מבעוד יום אם שכח בשוגג יאכל ואם במזיד המשהה לא יאכל כאילו בשלה בידים בשבת: **קשיא דר' אחיי אדר' אחיי.** דתניא לעיל בריש פירקין [לג.] לר' אחיי אליבא דב"ה חמין אבל לא תבשיל וכאן שרי חמין ותבשיל שבישל כל צרכו: **וקשיא דר' יהודה אדר' יהודה.** דהתם א"ר יהודה חמין ותבשיל והכא אסר תבשיל שבישל כל צרכו: **פא לבתחלה.** משנה קמייתא לשהות לכתחלה קמייתי והך בהשהה כבר קאמר למותר לאוכלה: **לאן בגרופה וקטומה.** ההיא דלעיל איירי בגרופה וקטומה דלקתני בה משהין על גבי גרופה וקטומה ואין משהין על שאינה גרופה ומה הן משהין על הגרופה שהתרנו לשהות ר"מ אומר כו' אלכך אפי' לכתחלה שרי ר' יהודה והכא בשאינה גרופה הלכך דיעבד אסר: **עבר ושהה כמוזד מאי.** מותר לאוכלה או לא: **חמין לא אסר.** דמצטמק ורע לו: **ביליס אסר.** דמצטמק ויפה לו: **מאי לאו לאוסו שבת.** אסרן עליהן באכילה: **לא לשבת הבאה.** אסר להן עכשיו אלא לעשות כן לשבת הבאה אבל באכילה שרו: **מכלל דביליס מצומקות הוי.** בעיא היא: **והביאו לפניו.** בחול: **לעווזדין.** שנצטמקו עד שנעשו דקות כעווזדין קורמ"ש בלע"ז. ומדאמר ואכלנו הרבה מכלל דיפה להן: מחזירין

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' (פ"ג מהל' שבת הלכה ד) ופ"ו הל' כג סמג לאוין סה עוי' וסע"ש

ח"ש סימן שיח סעיף ח:

ח ב ג מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה ט סמג לאוין סה עוש"ע ש"ש סימן רנג סעיף ח:

לעזי רש"י

קורמי"ש. פירות העזרור (שיח בר).

מוסף תוספות

א. בבשיל ולא בשיל. תוס' הרא"ש. ב. להניח. תוס' הרא"ש. ג. אפי' לצורך מחר. תוס' הרא"ש. ד. בתחילה. תוס' הרא"ש. ה. דאסר. תוס' הרא"ש. ו. [ד]והחמו כל צורכן. תוס' הרא"ש. ז. [ד]נישני לי' ההיא דלעיל מיירי דבשיל כמאכל ב"ד, והא דהכא דבשיל כ"צ כדקתני בהדיא, אע"כ משום דסתם חמין ותבשיל כ"צ נמי משמע. תוס' הרא"ש. ח. דלאו ראי' הוא. תוס' הרא"ש. ט. מה הן משהין. תוס' הרא"ש. י. אע"כ משמע דכל דבר אסור להשהות ע"ג שאינה גרופה. תוס' הרא"ש. יא. ואהא קא משני 'הא לכתחילה הא דיעבד'. תוס' הרא"ש. יב. מקומקום של חמין, ואת"ל דדוקא היכא דלא בשיל כ"צ אסור להחזיר, מנ"ל דסבר דמחזירין אפי' בשבת, דלמא ההוא מקומקום של חמין, הוחם כ"צ הוה. תוס' הרא"ש. יג. [ד]אכתי תיקשי לן חמין אחמין. ריטב"ש. יד. במזיד. רשב"ש. טו. ובהך שינויא נמי מתרצא הא דקשיא מדר' מאיר אדר' מאיר בחמין. תוס' הרא"ש. טז. דר' מאיר, דמשני. תוס' הרא"ש. יז. דבההיא שנויא דהא בגרופה וכו' לא מתרצי כולהו פירכי דר' יהודה, דהא אכתי קשה. תוס' הרא"ש. יח. מפני שמצטמק ור"ל. ריטב"ש. יט. ופירוקי דעביד תלמודא הכא לר"מ ור' יהודה היינו לפרוקי קושיא דתבשיל, וכי תיקשי לך חמין לחמין מפכינן פירוקי אהדדי ולא תיקשי לן מידי. ריטב"ש. כ. ואפי' בשוכח, וכ"ש בעובר ומשהה. רשב"ש. כא. [ד]אי במזיד מיבעיא לי' וכו' הא בהא פליגי ר"מ ור' יהודה במצטמק ויפ"ל אי אסיר הרא"ש. כב. דאמר מצטמק ויפ"ל אסור. תוס' הרא"ש. כג. מיבעיא לי'. תוס' הרא"ש. כד. דאייריי בי' ר"מ. תוס' הרא"ש. כה. וא"ת, היכי מייתי ראי' ממעשה דר' יוסי, דלמא במזיד הוה, י"ל. תוס' הרא"ש.

רב נסים גאון

בירה. אמר רבי חנינא בשהלך **רבי יוסי** לציפורי. הדבר שגרם לו לילך לציפורי הוא שפפורש בבמה מדליקין (דף כג) יוסי ששתק יגלה לצפורי.

מוסף רש"י

בשוגג יאכל. אפילו הוא עצמו ואפילו בו ביום (ב"מ נא. וחולין סז. וכעי"ז גיטין נג:) ואין צריך להמתין עד הערב כדי שיעשו, דהא דאמרינן בעלמא לערב כדי שיעשו, לית ליה לר' מאיר אלא סיבא דעבד ישראל לאיסורא ומזיד דאיכא מיונא אלא בעלמא דאיכא מיונא דאיסורא, אין לך אדם שאינו מצוה לעשות כן לשבת הבאה מאיסורא, אבל בשוגג לא יאכל. בו ביום עד שתחשך, ובכדי שיעשו, והוא הדין לאחרים נמי דאסור לאכילה בו ביום, דטעמא מקום אלא נמנייה הנאה מאיסורא הוא וכי אסי לאחרים כדי שיעשו לא מהני, ואיידי דתני דיש בדיליה, לאסמעינן דבזמה לחמיל, תני נמי דיש בדיליה (חולין שם, וכעי"ז ב"ק עא.), אי לא יאכל הוא לעולם אבל אחרים יאכלום אוכלים (כתובות שם).

רבינו חננאל

הא דבעו מר' חייא בר אבא שכח קדירה ע"ג כירה ובישלה בשבת, דדש להו המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל ולא שנא, כלומר במבשל יש להפריש בין שוגג למזיד אבל בשוכח השוגג והמזיד שוין. רבה ורב יוסף אמרי שוכח בין שוגג ובין מזיד מותר לא קנסו רבנן אפילו במזיד, רב נחמן בר יצחק אמר שניהן אסורין וקי"ל כותיה. ואותבינא עליה שכח קדירה על גבי כירה ובישלה בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל כו', ועלתה לרבה ורב יוסף בקושיא. **ואקשינן** הכא א"ר מאיר חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבישל כל צרכו בין בשוגג בין במזיד מותר, ובתחילת הפרק אמר ומה הן משהין, בש"א ולא כלום ובה"א חמין אבל לא תבשיל קשיא, דר' מאיר אדר' מאיר. ושנינן לא קשיא הא דקתני חמין אבל לא תבשיל לכתחילה. דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא, הא דקתני רבי יהודה הכא תבשיל שבישל כל צרכו אסור כירה שאינה גרופה ולא קטומה ולפיכך אסור, והאי דקתני התם משהין ע"ג כירה לב"ה חמין ותבשיל בגרופה וקטומה. וכיון שנתקשה רבה ורב יוסף, נתקיימו דברי רב נחמן בר יצחק וקי"ל כוותיה, כל השוכח קדירה ובישלה קודם גזירה הוה שרי ובתר גזירה קנסו רבנן אפילו שוגג. ומאי גזירה דבתחילה היו אומרים המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל וה"ה לשוכח, ומשרבו משהי קדירה במזיד ואומרים שוכחים היינו, גזרו אף על השוכח. **וכיון** דסלקי דמצטמק ויפה לו אסור, איבעיא לן עבר ושהה מאי. ואתינן למיפשטא מהא דתניא דאסר רבי יוסי בצפורי ביצים מצומקות שנשתהו על גבי כירה, (שמא) [ש"מ] עבר ושהה קנסו רבנן. ודחינן לא אסר להו לעשות כן אלא לשבת הבאה. וכן סוגיא דשמעתא. **פיס' בה"א אף** מחזירין. אוקימנא הא דקתני מחזירין בשבת הוא ואפילו כמה פעמים ודוקא בכירה גרופה וקטומה. והני מילי שלא הניחם ע"ג קרקע כלל אלא מחזיקם בידו ודעתו עליהם

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אפילו בשבת. פירש בקונטרס בשבת ביום המחרת ולפ"ז ה"ל למינקטו אפי' ביום השבת[א] ולמאי דפרישיתי[ב] דעיקר פלוגתייהו בחול אמאי שפיר:[ב] **פינה ממיחם למיחם מהו.** ול"ת דבפרק במה טומנין (לקמן דף נא.) תניא[ג] וכן היה רשב"ג אומר לא אסרו אלא באותו מיחם אבל פינה ממיחם למיחם מותר אלמא במיחם אחר שרי טפי והכי משמע מיפכא ואורי"ת דהכא גבי השהה ע"ג כירה כשהוא באותו מיחם שהוא חם לא אמי לתתויי אבל במיחם אחר שהוא קר אמי לתתויי אבל גבי הטמנה שרי טפי כשהוא קר דבחיתוי מועט לא יועיל: **ורשב"א** מפרש בשם ר"י דהתם בהטמנה דהוי לגורך מתר ליכא למיחם לתתויי דבלא חיתוי יתחמם הרבה אבל הכא דבעי לה בגילה איכא למיחם לתתויי ומיהו קלא משמע התם דתמידי במטמין בגילה (ת"י):

תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא לא יתן בו. אי להחזיר תנן הכא נמי הא לא יתן בו אין לא יחזיר אבל להשהות משהה אפילו בתנור שאינו גרוף וקטום כדמשמע בפ"ק (דף יח:) [ד]לשרינן קידרא חיתא ובשיל כמאכל בן דרוסאי אפילו באינו גרוף וקטום ומשמע התם דבתנור איירי דקאי אהא דקתני אע"פ שדעתו להחזיר אסור מכלל דעל גבי קרקע אע"פ שדעתו להחזיר אסור איכא דאמרי אמר חזקיה משמיה דאביי הא דאמרת עודן בידו מותר לא אמרן אלא שדעתו להחזיר אבל אין דעתו להחזיר אסור מכלל דעל גבי קרקע אע"פ שדעתו להחזיר אסור איכא דאמרי אמר חזקיה משמיה דאביי הא דאמרת על גבי קרקע אסור לא אמרן אלא שאין דעתו להחזיר אבל דעתו להחזיר מותר מכלל שבעודן בידו אע"פ שאין דעתו להחזיר מותר בעי ר' ירמיה תלאן במקל מהו הניחן על גבי מטה מהו בעי רב אשי פינן ממיחם למיחם מהו תיקו: **מתני'** [ה]תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא לא יתן בין מתוכו בין מעל גביו כופח שהסיקוהו בקש ובגבבא ה"ז ככיריים בגפת ובעצים הרי הוא כתנור: **גמ'** תנור שהסיקוהו סבר רב יוסף למימר תוכו תוכו ממש על גביו על גביו ממש אבל לסמוך שפיר דמי איתיביה אביי כופח שהסיקוהו בקש ובגבבא הרי הוא ככיריים בגפת ובעצים הרי הוא כתנור ואסור הא ככירה שרי במאי עסקינן אילימא על גביו ובמאי אילימא כשאינו גרוף וקטום אלא כירה כי אינה גרופה וקטומה על גביו מי שרי אלא לאו לסמוך וקתני הרי הוא כתנור ואסיר אמר רב אדא בר אהבה הכא בכופח גרוף וקטום ותנור גרופה וקטומה עסקינן הרי הוא כתנור [ו]דאע"ג דגרוף וקטום על גביו אסור דאי ככירה כי גרופה וקטומה שפיר דמי: תניא כוותיה דאביי [ז]תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא אין סומכין לו ואין צריך לומר על גביו ואין צריך לומר לתוכו ואין צריך לומר בגפת ובעצים כופח שהסיקוהו בקש ובגבבא סומכין לו [א] ואין נותנין על גביו בגפת ובעצים אין סומכין לו אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי האי כופח היכי דמי אי ככירה דמי אפילו בגפת ובעצים נמי אי כתנור דמי אפילו בקש ובגבבא נמי לא אמר ליה נפיש הבליה מדכירה וזוטר הבליה מדתנור היכי דמי כופח היכי דמי כירה א"ר יוסי בר חנינא [ח]כופח מקום שפיתת קדרה אחת כירה מקום שפיתת שתי קדרות אמר אביי ואיתימא רבי ירמיה אף אנן נמי תנינא [ט]כירה [י]שנחלקה לאורכה טהורה לרחבה טמאה כופח בין לאורכו בין לרוחבו טהור: **מתני'** [יא]אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ור' יוסי מתיר [יב]ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה מעשה שעשו אנשי טבריא [יג]והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין אמרו להם חכמים אם בשבת בחמין שהוחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה אם ביום טוב בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה: **גמ'** איבעיא להו גלגל מאי אמר רב יוסף [כ]גלגל חייב חטאת אמר מר בריה דרבינא אף אנן נמי תנינא כל

[א] מחזירין אפילו בשבת ואף ר' אושעיא סבר אף מחזירין אפי' בשבת דא"ר אושעיא פעם אחת היינו עומדים לעילא מר' חייא רבה והעלנו לו קומקמום של חמין מדיוטא התחתונה לדיוטא העליונה ומזגנו לו את הכוס והחזרנוהו למקומו ולא אמר לנו דבר א"ר זריקא א"ר אבא א"ר תדאי לא שנו אלא שעודן בידו אבל הניחן ע"ג קרקע אסור א"ר אמי ר' תדאי [ו]דעבד לגרמיה הוא דעבד אלא הכי א"ר חייא א"ר יוחנן אפילו הניחה על גבי קרקע מותר פליגי בה רב דימי ורב שמואל בר יהודה ותרוויהו משמיה דרבי אלעזר אמרי חד אמר [ז]עודן בידו מותר ע"ג קרקע אסור וחד אמר הניחן על גבי קרקע נמי מותר אמר חזקיה משמיה דאביי הא דאמרת עודן בידו מותר לא אמרן אלא [ח]שדעתו להחזיר אבל אין דעתו להחזיר אסור מכלל דעל גבי קרקע אע"פ שדעתו להחזיר אסור איכא דאמרי אמר חזקיה משמיה דאביי הא דאמרת על גבי קרקע אסור לא אמרן אלא שאין דעתו להחזיר אבל דעתו להחזיר מותר מכלל שבעודן בידו אע"פ שאין דעתו להחזיר מותר בעי ר' ירמיה תלאן במקל מהו הניחן על גבי מטה מהו בעי רב אשי פינן ממיחם למיחם מהו תיקו: [ט]תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא לא יתן בין מתוכו בין מעל גביו כופח שהסיקוהו בקש ובגבבא ה"ז ככיריים בגפת ובעצים הרי הוא כתנור: **גמ'** תנור שהסיקוהו סבר רב יוסף למימר תוכו תוכו ממש על גביו על גביו ממש אבל לסמוך שפיר דמי איתיביה אביי כופח שהסיקוהו בקש ובגבבא הרי הוא ככיריים בגפת ובעצים הרי הוא כתנור ואסור הא ככירה שרי במאי עסקינן אילימא על גביו ובמאי אילימא כשאינו גרוף וקטום אלא כירה כי אינה גרופה וקטומה על גביו מי שרי אלא לאו לסמוך וקתני הרי הוא כתנור ואסיר אמר רב אדא בר אהבה הכא בכופח גרוף וקטום ותנור גרופה וקטומה עסקינן הרי הוא כתנור [י]דאע"ג דגרוף וקטום על גביו אסור דאי ככירה כי גרופה וקטומה שפיר דמי: תניא כוותיה דאביי [יא]תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא אין סומכין לו ואין צריך לומר על גביו ואין צריך לומר לתוכו ואין צריך לומר בגפת ובעצים כופח שהסיקוהו בקש ובגבבא סומכין לו [א] ואין נותנין על גביו בגפת ובעצים אין סומכין לו אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי האי כופח היכי דמי אי ככירה דמי אפילו בגפת ובעצים נמי אי כתנור דמי אפילו בקש ובגבבא נמי לא אמר ליה נפיש הבליה מדכירה וזוטר הבליה מדתנור היכי דמי כופח היכי דמי כירה א"ר יוסי בר חנינא [יב]כופח מקום שפיתת קדרה אחת כירה מקום שפיתת שתי קדרות אמר אביי ואיתימא רבי ירמיה אף אנן נמי תנינא [יג]כירה [יד]שנחלקה לאורכה טהורה לרחבה טמאה כופח בין לאורכו בין לרוחבו טהור: **מתני'** [טו]אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ור' יוסי מתיר [יז]ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה מעשה שעשו אנשי טבריא [יח]והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין אמרו להם חכמים אם בשבת בחמין שהוחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה אם ביום טוב בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה: **גמ'** איבעיא להו גלגל מאי אמר רב יוסף [כא]גלגל חייב חטאת אמר מר בריה דרבינא אף אנן נמי תנינא כל

[ב] כלים פ"ז מ"ג, [ג] [לקמן לט.], [ד] [צ"ל והמים. דבש תמר], [ה] [דף לו.: ד"ה וכ"ה אומרים, ועיי"ש.],

גליון הש"ס

תוס' ד"ה תנור כו' דשרינן קידרא חיתא ובשיל כמאכל בן דרוסאי. ק"ל הא שם לא מכר מן מאכ"ל אלא סתם ובכל שפיר דמי אלא דתוס' סתנו שם דהייט כמאכ"ל דהא קיימא לן כתנאי וא"כ אין עשו כאן הוכחה מזה דלמא בתמת תנור תמיר דמתאכ"ל אסור והאמרי' ובכל ש"ל הייט כפשוטו ובכ"ל נגמרי גם אמאי לא אוכחו כפשוטו דהא קתני ולא חלרה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה מהרה הייט בתנור כמ"ש תוס' לעיל דף לז ע"א ד"ה אלא וכו' אף על גב דחלרה בתוכה היא, והייט ע"כ משום דחלרה אופין בתנור. עכ"פ לפ"ז אם מ"ק תמוה מאד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' סומכין לו ואין נותנין. נ"ב ל"ל סומכין לו ונותנין כו':

רבינו חננאל

להחזירם הוא ששנינו אף מחזירין, אבל אם הניחם ע"ג קרקע אע"פ שהיה בדעתו להחזירם לכירה אסור. ואסיקנא לשמעתא בתרי לישני, וקי"ל כל כי האי גוונא בדאורייתא עבדינן לחומרא, ושבת איסורא דאורייתא היא. **תלאם** במקל או הניחם ע"ג המיטה או הניחם בכרעי המיטה אז פינם ממיחם למיחם, הני כולהו איבעו ולא איפשיטו ועלו בתיקו, וקי"ל כל תיקו דאיסורא לחומרא. **מתני'** תנור שהסיקו בקש וגבבא כו'. אוקמא אביי לא יסמוך. תניא כוותיה תנור שהסיקו בקש וגבבא אין סומכין לו ואין צ"ל [בתוכו. ואין צ"ל] על גביו, ואין צ"ל שהסיקו בגפת או בעצים. **כופח** שהסיקוה בקש וגבבא הרי הוא ככירה, בגפת ובעצים הרי הוא כתנור ואסור, ואע"פ שהוא גרוף וקטום. ואסיקנא כופח מקום שפיתת קדירה אחת, כירה מקום שפיתת ב' קדירות. ודייקינן לה מהא דתנן כירה שנחלקה לאורכה טהורה לרחבה טמאה, פירוש עדיין תורת כלי עליה דהא יכול לשפות [בה] אחת, כופח בין לרחבה בין לארכה טהורה. והאי כופח נפיש הבליה מדכירה וזוטר הבליה מדתנור. וקי"ל מתניתין בתנור של נחתומין, [ותנור של נחתומין] מפורש בלא יחפור [נ"ב כ:], אבל תנור [דידן] ככירה של נחתומין היא. **פיס' אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל.** גלגל מאי, אמר רב יוסף גלגל חייב חטאת אמר מר בריה דרבינא אף אנן נמי תנינא כל

עין משפט נר מצוה

ט א ב ג ד ה ו ז מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה טו:ט"ו ח ז י סמג לאוין סה טור"ע ס"מ סימן רנב סעיף ב:
י ח מיי' פט"ז מהל' כלים הלכה יג:
יא ט י מיי' פ"ט מהל' שבת הל' כ ג טוש"ע ס"מ סי' שיח סעיף ג:
יב כ מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה ג סמג שם טוש"ע ס"מ סימן שכו סעיף ג וסימן רנז סעיף ה ו וסעיף ח:
[יב] ל [מיי' פ"ט מהל' שבת הלכה כז]:

מוסף רש"י

לגרמיה הוא דעבד. אין מדם מוקה לו (ברכות מח).

תוס' ישנים

א) ולפי מתני' לכשהות תנן בתנור נמי אסור לכשהות אע"ג דקידרא ה מיחמא לעיל שרי ו' הכא מתניא ומתני' לי' לכשהות תנן אמאי דלא מתניא:
ב) ולפ"ז צריך למגרס בתר כמי ואל"ל ע"ג ואל"ל בתוכה ולפי גרסי' קומקמין גרסי' ונתנן לפניו ע"ג ולפיכך בתוכה:
ג) וכל דאפשיב לה כמאן שהוחמו בשבת משמע עפי כפי' לקמן:

מוסף תוספות

א. ד'אפילו בשבת', כל יום שבת משמע, לילו ויומו. רשב"ם. ב. דאצטריך לאפוקי דלא תימא דמחזירים מבעו"י קאמר. רשב"ם. ג. לגבי מטמין בדבר שאינו מוסיף [הבל]. פי' הרי"ן. ד. ותורמוס' ותניה בכל התנור. תוס' הכא"ם. ה. ובשיל. תוס' הכא"ם. ו. ואפי' אינו גרוף, ואתנור קאי בדקתני לעיל [א"כ] אמאי אסרינן לחת חבשיל בתנור. תוס' הכא"ם. ז. אלא הכי הו"ל למימר עבמאי עסקינן, אילימא על גביו ובשאינו גרוף וקטום הוא', כלומר רע"כ בשאינו גרו"ק הוא, ולא דק בלישנא. רשב"ם. ח. דהוה מוקמי' לה בגרו"ק. תוס' הכא"ם. והרי הוא כתנור, דאע"ג דגרוף וקטום, ע"ג אסור, דאי בכירה שפיר דמי. רשב"ם. ט. לפי מאי דהוה מפרש מתני'. תוס' הכא"ם. י. דאפי'. תוס' הכא"ם. יא. ל"ק מידי. תוס' הכא"ם. יב. ואע"ג דפרישית לעיל דמשמע לי' לאביי דמיירי בשאינה גרופה מדקתני בגפת ועצים, היינו דקתני לי' גבי איסורא, אבל הכא דגבי היתירא קתני לה, נקטיה לרבותא. תוס' הכא"ם.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

גמ' כל שבא בחמין. כל מלוח שבא בחמין מע"ש חוזרין וטורין אותו בחמין בשבת ואין בו משום תיקון שהרי נתקן כבר: **מדיחין.** שאין זה גמר מלאכתו אבל לא טורין: **חוץ מדג מלוח ישן או קוליים האיספנין.** דג שקורין טוניי"ש: **שהדחתו וזו גמר מלאכתו.** מדקרי ליה גמר מלאכתו ש"מ זהו ביטולו וחייב: **והא דתנן.** בפרק חבית נותנין כו' המיס: **לוגן בחמה.**[ג] בשמש: **דשרי.** דאין דרך ביטולו בכך ואמה בארו לא מיתלבא דליגזר הא אטו הא: **בתולדות האור.** כגון אם הותם הסולד הזה באור מתחילה: **דאפיר.** דהוי ביטול: **תולדות חמה.** שהותם הסולד בחמה: **אטו תולדות האור.** דמאן דחזי סבר דתולדות האור נינהו: **שמא יטמין ברמץ.** דמאן דחזי סבר מכלי האי לבשולי והאי לבשולי ותרוייהו דרך הטמנה מה לי רמץ מה לי חול ומשום הכי מודה ר' יוסי: **שמא יזיז עפר.** שמא לא יהא שם חול עקור לכל הצורך ואתי לאחזוי עפר הדבוק והוי חופר גומא: **עפר חיחוה.** כלומר חיחוה בעומק ליכא למיחש למזיז: **גג רותח.** שרתחו חמה: **ואין מגלגלין בסיד רותח.** דהוא תולדות האור: **ליבא למיגזר.** בגג רותח דהא לא מטמין ליה: **אלא.** לשמא יזיז עפר ויבקעו בו ליגזר: **לתוך אמה של חמין.** וחמי טבריא לאו תולדות האור נינהו ואפ"ה אסרו להו ומודה בהא ר' יוסי: **דדמיא להטמנה.** שמטמין מים בחמים: **מי סברים מעשה**[ה] **אפיפא קלי.** לפייעתא דחול ואבק ולאורויי דתולדות חמה כי האי גוונא אסירי לדברי הכל: **אירשא קלי.** אפלוגתא ורבנן הוא דאמרי לה אבל לר' יוסי כה"ג לא מיתסר אלא משום דהני תולדות האור נינהו: **והא מעשה.** דחמי טבריא דתולדות חמה נינהו ודמי לאפקעתא דסודרין דליכא למגזר לשמא יזיז ואסרי להו:

נטלה

ההוא תולדות אור הוא דחלפי אפיתחא דגיהנם אמר רב חסדא ממעשה

כל[ו] שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח ישן וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן ש"מ: ולא יפקיענה בסודרין: והא דתנן[ז] נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו לימא רבי יוסי היא ולא רבנן אמר רב נחמן [א]בחמה דב"ע לא פליגי דשרי בתולדות האור כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי בתולדות החמה מר סבר גזרינן [ב]תולדות החמה אטו תולדות האור ומר סבר לא גזרינן: ולא יטמיננה בחול: וליפלוג נמי ר' יוסי בהא רבה אמר גזרה שמא יטמין ברמץ רב יוסף אמר מפני שמזיז עפר ממקומו מאי בינייהו איכא בינייהו עפר תיחוח מיתיבי רשב"ג אומר מגלגלין ביצה על גבי גג רותח ואין מגלגלין ביצה על גבי גג רותח בשלמא למאן דאמר גזרה שמא סיד רותח בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ ליבא למיגזר אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו ליגזר סתם גג לית ביה עפר ת"ש מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין וכו' בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ היינו דדמיא להטמנה אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו מאי איכא למימר מי סברת מעשה טבריא אסיפא קאי אריש קאי לא יפקיענה בסודרין ור' יוסי מתיר והכי קאמרי ליה רבנן לר' יוסי הא מעשה דאנשי טבריא דתולדות חמה הוא ואסרי להו רבנן אמר להו דחלפי אפיתחא דגיהנם אמר רב חסדא ממעשה

להטמין מבעוד יום בדבר המוסיף הבל גזירה שמא יטמין ברמץ א)ושמא יתחב ולר"ש נראה דמה שהיו מתערבין צונן בחמין לא הוה דמי להטמנה וליכא למילף מינה דאיכא למימר דאסרי להו מפני שמבשל המיס צונניו[ג] ונראה לו דסילון[ד] לא היה מתערב בחמין כי היה מוקף מחיצות מכל צד והיו מתממין המיס צונניו שבסילון מחמת חמי טבריא[ה] ולא היו רוחצים בחמי טבריא עצמן לפי שריחן רע והשתא דמיא להטמנה שמיס צונניו היו טמונין בתוך החמין להתממ[ו]:

כל שבא בחמין מלפני השבת. פירוש שנתבשל לגמרי כדמפרש לקמן בפרק חבית (דף קמה:) כגון תלגנולת דרכי אבא שורין אותו בחמין[ז] אפילו בכלי ראשון[ח] וכל שלא כא כו'[ט] מדיחין אותו[י] לפירוש רש"ל דמפרש דעירוי[יא] ככלי שני[יב] אתי שפיר הכא לאין שורין אותו בכלי ראשון אבל מדיחין אותו מכלי ראשון דרך עירוי[יג] אבל לפר"ת דמפרש דעירוי[יד] הוי ככלי ראשון[טו] ע"כ מדיחין אותו מכלי שני קאמר וא"כ מאי איריא מדיחין אפילו שורין נמי[טז] ואומר ר"י דאפילו בכלי שני[יז] אין שורין דהואיל דהמיס חמין מיחזי כמבשל ואע"ג דתנן לקמן (דף מב:)[יח] אבל נותן לתוך הקערה או לתוך התמחוי[יט] היינו דוקא תבלין שהן עשויין למתק את הקדירה אבל מיחזי כמבשל אע"ג[כ] ה"ה שורין אותו כיון דאיירי בכלי שני והא דנקט מדיחין לאשמעינן דאפילו הדחה הויא גמר מלאכה במלית היפן וקוליים האיספנין: **שמא יטמין ברמץ.** אבל הפקעת סודרין לא גזרו אטו שמא יטמין ברמץ דסודרין לא דמו לרמץ ואטו סודרין שנתממו בחור לא בעי ר' יוסי למיגזר דאין דרך לחממן כל כך שלא יהיו נשרפין: **מפני שמזיז עפר ממקומו.** פי' בקונטרס מתוך שלא יהיה לו חול עקור כל הצורך לכסות אתי לאחזוי עפר הדבוק והוי חופר גומא וקשה לריב"א דהא ליכא איסורא דאוריתא בחופר גומא ואינו צריך לעקור מקום מן הגומא אבל בעינא בינה לא שייכא גומא והא דמשמע בגילה (שם) דבעפר תיחוח נמי שייך גומא צריך לומר לפי דהתם איירי שם מעט עפר תיחוח וסביבו קרקע קשה דכשמסיר עפר תיחוח משאר הגומא קיימא[כד] אבל הכא כשיש עפר תיחוח הרבה[כה] כשיעשה גומא אינה מתקיימת[כו] כי דופני הגומא יפלו ולא יוכלו להתקיים לפי שאין הקרקע קשה[כז]: **ואין מגלגלין ביצה על גבי סיד רותח.** קשה אדמפליג בין תולדות חמה לתולדות האור לפלוג בתולדות חמה גופייהו בין גג רותח לחול ואבק דרכים וגג לית ביה עפר ולמ"ד דשמא יטמין ברמץ אתי שפיר דמפליג בין גג רותח לסיד רותח שלא כדרך הטמנה אבל בתולדות חמה גופייהו לא מצי למיפלג אלא בין דרך הטמנה לשלא כדרך הטמנה דבחול נמי אם אינו מטמינו בו אלא מגלגלו על גביו שרי: **אלא** למ"ד **שמא** יזיז וכו'. ול"ת לרב יוסף אטו מי לית ליה גזירה שמא יטמין ברמץ והא מהאי טעמא אסרינן להטמין בדבר המוסיף הבל ויש לומר דמבעוד יום איכא למיגזר שמא יטמין ברמץ ושמא יתחב אבל הכא לא שייך למיגזר דאטו אי שרינן לבשל בחמי חמה ניחוש דילמא אתי לבשל בחמי אור בשבת וא"ת הא אסרינן משום שיכה להטמין אף כשאין מוסיף הבל גזירה שמא ירתיח ויש לומר דהני מילי בדבר המבושל איכא למיחש שמא ירתיח אבל ביטול גמור כי הכא לא טעו אינשי אטו תולדות חמה:

ממעשה

גמ' כל שבא בחמין. כל מלוח שבא בחמין מע"ש חוזרין וטורין אותו בחמין בשבת ואין בו משום תיקון שהרי נתקן כבר: **מדיחין.** שאין זה גמר מלאכתו אבל לא טורין: **חוץ מדג מלוח ישן או קוליים האיספנין.** דג שקורין טוניי"ש: **שהדחתו וזו גמר מלאכתו.** מדקרי ליה גמר מלאכתו ש"מ זהו ביטולו וחייב: **והא דתנן.** בפרק חבית נותנין כו' המיס: **לוגן בחמה.**[ג] בשמש: **דשרי.** דאין דרך ביטולו בכך ואמה בארו לא מיתלבא דליגזר הא אטו הא: **בתולדות האור.** כגון אם הותם הסולד הזה באור מתחילה: **דאפיר.** דהוי ביטול: **תולדות חמה.** שהותם הסולד בחמה: **אטו תולדות האור.** דמאן דחזי סבר דתולדות האור נינהו: **שמא יטמין ברמץ.** דמאן דחזי סבר מכלי האי לבשולי והאי לבשולי ותרוייהו דרך הטמנה מה לי רמץ מה לי חול ומשום הכי מודה ר' יוסי: **שמא יזיז עפר.** שמא לא יהא שם חול עקור לכל הצורך ואתי לאחזוי עפר הדבוק והוי חופר גומא: **עפר חיחוה.** כלומר חיחוה בעומק ליכא למיחש למזיז: **גג רותח.** שרתחו חמה: **ואין מגלגלין בסיד רותח.** דהוא תולדות האור: **ליבא למיגזר.** בגג רותח דהא לא מטמין ליה: **אלא.** לשמא יזיז עפר ויבקעו בו ליגזר: **לתוך אמה של חמין.** וחמי טבריא לאו תולדות האור נינהו ואפ"ה אסרו להו ומודה בהא ר' יוסי: **דדמיא להטמנה.** שמטמין מים בחמים: **מי סברים מעשה**[ה] **אפיפא קלי.** לפייעתא דחול ואבק ולאורויי דתולדות חמה כי האי גוונא אסירי לדברי הכל: **אירשא קלי.** אפלוגתא ורבנן הוא דאמרי לה אבל לר' יוסי כה"ג לא מיתסר אלא משום דהני תולדות האור נינהו: **והא מעשה.** דחמי טבריא דתולדות חמה נינהו ודמי לאפקעתא דסודרין דליכא למגזר לשמא יזיז ואסרי להו:

נטלה

ההוא תולדות אור הוא דחלפי אפיתחא דגיהנם אמר רב חסדא ממעשה

כל[ו] שבא בחמין מלפני השבת שורין אותו בחמין בשבת וכל שלא בא בחמין מלפני השבת מדיחין אותו בחמין בשבת חוץ מן המליח ישן וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן ש"מ: ולא יפקיענה בסודרין: והא דתנן[ז] נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא שמור ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו ואת הצונן בחמה בשביל שיחמו לימא רבי יוסי היא ולא רבנן אמר רב נחמן [א]בחמה דב"ע לא פליגי דשרי בתולדות האור כ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי בתולדות החמה מר סבר גזרינן [ב]תולדות החמה אטו תולדות האור ומר סבר לא גזרינן: ולא יטמיננה בחול: וליפלוג נמי ר' יוסי בהא רבה אמר גזרה שמא יטמין ברמץ רב יוסף אמר מפני שמזיז עפר ממקומו מאי בינייהו איכא בינייהו עפר תיחוח מיתיבי רשב"ג אומר מגלגלין ביצה על גבי גג רותח ואין מגלגלין ביצה על גבי גג רותח בשלמא למאן דאמר גזרה שמא סיד רותח בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ ליבא למיגזר אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו ליגזר סתם גג לית ביה עפר ת"ש מעשה שעשו אנשי טבריא והביאו סילון של צונן לתוך אמה של חמין וכו' בשלמא למאן דאמר גזרה שמא יטמין ברמץ היינו דדמיא להטמנה אלא למאן דאמר מפני שמזיז עפר ממקומו מאי איכא למימר מי סברת מעשה טבריא אסיפא קאי אריש קאי לא יפקיענה בסודרין ור' יוסי מתיר והכי קאמרי ליה רבנן לר' יוסי הא מעשה דאנשי טבריא דתולדות חמה הוא ואסרי להו רבנן אמר להו דחלפי אפיתחא דגיהנם אמר רב חסדא ממעשה

איבא בינייהו **עפר תיחוח.** פירש בקונטרס דבעפר תיחוח לא שייכא גומא והא דמשמע בגילה (שם) דבעפר תיחוח נמי שייך גומא צריך לומר לפי דהתם איירי שם מעט עפר תיחוח וסביבו קרקע קשה דכשמסיר עפר תיחוח משאר הגומא קיימא[כד] אבל הכא כשיש עפר תיחוח הרבה[כה] כשיעשה גומא אינה מתקיימת[כו] כי דופני הגומא יפלו ולא יוכלו להתקיים לפי שאין הקרקע קשה[כז]: **ואין מגלגלין ביצה על גבי סיד רותח.** קשה אדמפליג בין תולדות חמה לתולדות האור לפלוג בתולדות חמה גופייהו בין גג רותח לחול ואבק דרכים וגג לית ביה עפר ולמ"ד דשמא יטמין ברמץ אתי שפיר דמפליג בין גג רותח לסיד רותח שלא כדרך הטמנה אבל בתולדות חמה גופייהו לא מצי למיפלג אלא בין דרך הטמנה לשלא כדרך הטמנה דבחול נמי אם אינו מטמינו בו אלא מגלגלו על גביו שרי: **אלא** למ"ד **שמא** יזיז וכו'. ול"ת לרב יוסף אטו מי לית ליה גזירה שמא יטמין ברמץ והא מהאי טעמא אסרינן להטמין בדבר המוסיף הבל ויש לומר דמבעוד יום איכא למיגזר שמא יטמין ברמץ ושמא יתחב אבל הכא לא שייך למיגזר דאטו אי שרינן לבשל בחמי חמה ניחוש דילמא אתי לבשל בחמי אור בשבת וא"ת הא אסרינן משום שיכה להטמין אף כשאין מוסיף הבל גזירה שמא ירתיח ויש לומר דהני מילי בדבר המבושל איכא למיחש שמא ירתיח אבל ביטול גמור כי הכא לא טעו אינשי אטו תולדות חמה:

ממעשה

מסורת הש"ס

ו) לקמן קמה:, ז) שם קמ:, ח) נ"ל כלגן. מיס לוגנין: בחמה. וכו'. מלור דבגן,

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה מי סברת מעשה טבריא אפיפא:

גליון הש"ם

גמרא דחלפי אפיתחא דגיהנם. עיין מולין דף ח ע"א תוס' ד"ה בחמי טבריא:

מוסף רש"י

כל שבא בחמין. כלומר שנתבשל (לקמן קמה:). שורין אותו בחמין בשבת. כלי שיאם ניתוח (שם). וכל שלא בא בחמין מלפני השבת. כגון בשר יבש שאוכלין אותו מי על ידי הדחק (שם). מדיחין אותו. ולא תמרגין אותו כיבולה, אבל לא שורין (שם). חוץ מן המליח ישן. דג מלוח של שבת שעברה (שם). וקוליים האיספנין. שם דג שאוכלין אותו מתמת מלחו על ידי הדחה בחמין, והבן אפילו הדחה נמי לא, שאינו גמר מלאכתן והוי כיבול (שם). נותנין תבשיל לתוך הבור. שאין בו מיס (לקמן קמה:). בשביל שיהא שמור. שלא יפקיע מתמת הותם (שם). ואת המים היפים ברעים בשביל שיצננו. כלי מלא מיס יפיס לתוך מקוה מיס רעים להשתמר שיצננו ולא יחמו (שם).

תוס' ישנים

א) א וביו"ט נמי אסרי שמא יחתה לאף ביו"ט אסור לתחות לגרך דאיכא ב: ב) ואין נראה כ"כ קושיא דלא מיישבין שמא יחפור בתעשיה כא אלא בחול דוקא מיישבין ובאאין לו כל הצורך וחפר לו מעט:

רבינו חננאל

כענין מליח ישן וקוליים האיספנין שהדחתן היא גמר מלאכתן. ולא יפקיענה בסודרין, ור' יוסי מתיר. ואוקמה רב נחמן [בחמה כ"ע לא פליגי דשרי] בתולדות האור כולי עלמא לא פליגי (דשרי) [דאסור], כי פליגי בתולדות חמה, ת"ק סבר גזרינן תולדות חמה אטו תולדות אור, ור' יוסי סבר לא גזרינן. ואמרו ליה רבנן לרבי יוסי והא מעשה שעשו אנשי טבריא שתולדות חמה הוא ואסרי להו רבנן לאנשי טבריא. אע"ג דדחי ר' יוסי ואמר תולדות אור הן, קי"ל כת"ק. אמר רב חסדא

יג א ב מיי' פ"ט מהל' שבת הלכה ג ופכ"ב הלכה ט סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שיח סעיף ג:

לעזי רש"י

טונינ"א. טונה.

מוסף תוספות

א. (וקשה) למה אסרו ביו"ט, דהא איסור הטמנה בדבר המוסיף אינו אלא בערב שבת גזירה שמא יחתה בגחלים, וחתויי גחלים מותר הוא ביו"ט. ריטב"א. ב. דכיון דרחיצה אסורה ביו"ט, וכותנתם במים אלו לרחיצה. ריטב"א. ג. בחמי טבריה. ריטב"א. ד. זה הי' עובר בתוך האמה ופיתו יוצא לחוץ. מי' הר"ן נט: סוד"ה ממעשה. ה. ומימיו יוצאין ונשפכין לגומא שבקרקע. מי' הר"ן נט: סוד"ה ממעשה. ו. והו"ל מטמין בדבר המוסיף שאסרו חכמים. ריטב"א. ז. כדי שתתרכך יותר. מי' הר"ן. ח. לאחר שהוגעבר מן האש. תוס' הלא"ש. ט. שלא נתבשלה כ"צ, אע"פ שנתבשלה כמאכל ב"ד, דתו לא אפשר לאחיובי עלה משום בשול, אפ"ה. מי' הר"ן. י. כלומר, אין שורין אותו בכלי ראשון, אבל שופכין מכלי ראשון עליו. תוס' הלא"ש. משום דכיון דע"ג האור ממש אסור וכו' בתולדות האור נמי מחמרינן לי' הואיל ולא נתבשל כ"צ. מי' הר"ן. יא. מכלי ראשון. ריטב"א. לאו ככלי ראשון הוא, [אלא]. מי' הר"ן. יב. ואפי' כדי קליפה לא מבשל. ריטב"א. יג. דאין כאן בישול. תוס' הלא"ש. יד. דכלי ראשון. מי' הר"ן. טו. קשה, אמאי שרי לשפוך עליו מכלי ראשון. תוס' הלא"ש. אפ' הדחה תיתסר, דכלי ראשון מבשל הוא קצת, אפ' בהדחה. ריטב"א. טז. דכלי שני אינו מבשל. ריטב"א. יז. (ו)דוקא מדיחין, אבל. תוס' הלא"ש. יח. האלפס והקדירה שמעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין. תוס' הלא"ש. יט. אלמא שרי לשרות בכלי שני. תוס' הלא"ש. כ. (ו)לאו דוקא מדיחים. ריטב"א. כא. דה"ק דסתם גג לית ביה עפר דניחוש ביה שמא יחפור, שלא יקלקל את גגו. תוס' הלא"ש ד"ה סתם. כב. גזירה. תוס' הלא"ש ד"ה סתם. [אר] דסתם גג הוא טוח בטיט יפה ובסיד, וכשאדם חופר, אינו עוקר משם עפר אלא כעין רגבים מדובקים. ריטב"א. כג. דאפי' טלטול מן הצד ליכא, שאינו מטלטלו, אלא. הנהות מרדכי. כד. בדפנות של קרקע קשה. רשב"א. כה. בעומק ומן הצדדין, דבעפר תיחוח ממש ליכא משום גומא. רשב"א. כו. וכשנוטל ממנו לעשות גומא היא מתמלאת מיד מן העפר שסביבותיה. ריטב"א. כז. והשתא ליכא גומא כלל. ריטב"א.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות